

MALMÖ TINGSRÄTT
Avdelning 3
Enhet 304T

DOM
2019-11-18
Meddelad i
Malmö

Mål nr
T 11646-17

PARTER

Kärande

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3045
103 64 Stockholm

Ombud: Julia DeMarinis Giddings och Anna Rosenmüller Nordlander
Diskrimineringsombudsmannen
Box 4057
169 04 Solna

Svarande

Runstyckets Förskola AB, 556451-8081
Husie Kyrkoväg 96
212 38 Malmö

Ställföreträdare: Helen Widman
Runstyckets förskola
Husie Kyrkoväg 96
212 38 Malmö

Ombud: Advokat Michael Melin
Advokaterna Melin & Fagerberg i Göteborg AB
Packhusplatsen 3
411 13 Göteborg

DOMSLUT

1. Runstyckets Förskola AB ska till var och en av Conrad Dahl, Marie Dahl och Magnus Dahl betala diskrimineringsersättning med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:365) från den 17 januari 2018 till dess full betalning sker.
  2. Diskrimineringsombudsmannen ska ersätta Runstyckets Förskola AB för dess rättegångskostnad med 504 873 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker. Av beloppet avser 443 507 kr ombudsarvode.
-

Dok.Id 1237272

Postadress
Box 265
201 22 Malmö

Besöksadress
Kalendegatan 1

Telefon
040-35 30 00
E-post: malmo.tingsratt@dom.se
www.malmotingsratt.domstol.se

Telefax
040-611 43 10

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:00

BAKGRUND

Conrad Dahl, född år 2009, har diagnosen högfungerande autism vilket utgör en funktionsnedsättning. Conrad har gått på Runstycket Förskola AB (Runstycket) sedan 2011, först i förskola och därefter i förskoleklass. I både förskolan och förskoleklassen har han gått tillsammans med barn utan funktionsnedsättningar. På grund av sin autism har Conrad behov av vuxenstöd och stödinstrument såväl i utbildningssituationer som i sociala situationer. Detta stödbehov tillgodosågs i huvudsak av en och samma stödperson under hans första år på Runstycket, barnskötaren Åse Olsson.

I samband med att Conrad började årskurs 1 på Runstycket i augusti 2016 valde Conrads föräldrar, Marie och Magnus Dahl, att hålla Conrad hemma från skolan efter fyra dagar. Parterna är oense om hur skolgången fungerade under dessa dagar.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Diskrimineringsombudsmannen (DO)

DO har yrkat att Runstycket ska förpliktas att betala ersättning

- a) för *direkt diskriminering* till Conrad, Marie och Magnus Dahl med 30 000 kr vardera och
- b) för *diskriminering genom bristande tillgänglighet* till Conrad med 150 000 kr samt till Marie och Magnus Dahl med 50 000 kr vardera.

DO har yrkat ränta på beloppen enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämning – den 17 januari 2018 – till dess full betalning sker.

Runstycket

Runstycket har bestritt käromålet i dess helhet. Inget belopp har vitsordats som skäligt i och för sig. Sättet att beräkna ränta har vitsordats.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDERNA FÖR PARTERNAS TALAN

Diskrimineringsombudsmannen

Direkt diskriminering

Runstycket har under perioden mars till augusti 2016, av skäl som har samband med Conrads funktionsnedsättning (högfungerande autism), agerat för att förmå familjen Dahl att byta skola. Detta har skett genom att skolan ifrågasatt Conrads lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning och genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Conrad och ge honom erforderligt stöd. Detta har bland annat tagit sig uttryck i att Åse Olsson sagts upp utan att Runstycket kunnat ge besked till familjen Dahl om vilket stöd som skulle komma i hennes ställe. Runstyckets agerande har medfört osäkerhet, olägenheter och obehag för familjen Dahl.

Runstycket har härigenom, av skäl som har samband med Conrads funktionsnedsättning, missgynnat Conrad och hans föräldrar genom att behandla dem sämre än andra familjer behandlas eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Detta innebär att Runstycket har utsatt Conrad, Marie och Magnus Dahl för direkt diskriminering i strid med 2 kap. 5 § jämfört med 1 kap. 4 § punkten 1 diskrimineringslagen. Runstycket ska därför betala diskrimineringsersättning till Conrad, Marie och Magnus Dahl för den kränkning som diskrimineringen har inneburit enligt 5 kap. 1 § samma lag.

Diskriminering genom bristande tillgänglighet

Runstycket har under perioden april 2016 till april 2017 missgynnat Conrad, Marie och Magnus Dahl genom att underlåta att vidta skäligena stödåtgärder för att Conrad, som har funktionsnedsättningen autism, skulle försättas i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning. Runstycket har genom denna underlåtenhet orsakat familjen Dahl olägenheter och obehag samt försvårat Conrads skolgång.

Den bristande tillgängligheten avser två moment. Det föreligger brister dels som avser skolans förberedelser inför Conrads skolstart, dels som avser själva skolstarten och som fortlöpt under den tid som Conrad varit inskriven som elev vid Runstycket.

Runstycket har inte vidtagit tillräckliga åtgärder efter uppsägningen av Åse Olsson för att tillgodose Conrads behov av stöd anpassat efter just hans funktionsnedsättning.

Underlåtenheten har bestått i följande:

- skolan har inte vidtagit inskolningsåtgärder eller adekvata förberedelseåtgärder för Conrad,
- skolan har satt in stöd sammansatt av ett flertal individer, vilket inneburit för många byten för att Conrad, med sin funktionsnedsättning, skulle kunna klara av en skoldag,
- de personer som var tilltänkta att fungera som stöd för Conrad har varit för honom okända personer som saknat kompetens, alternativt erfarenhet, för att utgöra stöd och trygghet anpassat efter hans problematik.

Den bristande tillgängligheten har vidare bestått i att Runstycket inte erbjudit stöd under hela skoldagen. Conrad har dessutom inte erbjudits erforderligt stödmaterial.

Runstycket har därigenom utsatt Conrad, Marie och Magnus Dahl för diskriminering i strid med 2 kap. 5 § jämfört med 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen. Runstycket ska därför betala diskrimineringsersättning för den kränkning som diskrimineringen har inneburit enligt 5 kap. 1 § samma lag.

Runstycket

Direkt diskriminering

Runstycket har inte agerat för att få familjen Dahl att byta skola. Runstycket har inte varit främmande för att Conrad skulle gå i autistgrupp eller autistskola men eftersom föräldrarna motsatt sig detta har utgångspunkten hela tiden varit att Conrad skulle gå kvar på Runstycket och erbjudas den hjälp som han behövde. Conrad var inskriven vid skolan och det fanns ingen tvekan om att han skulle följa med upp i årskurs 1.

Runstycket har inte ifrågasatt Conrads lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning utan har endast försökt att få fram tillräckligt underlag för att kunna skapa sig en uppfattning om Conrads stödbehov.

Runstycket har inte på något sätt behandlat familjen Dahl sämre än andra familjer. Åse Olsson sades upp enbart av organisatoriska skäl. Anledningen till att Runstycket kopplade in fler personer i samband med skolstarten var att skolan ansåg att Conrad behövde mera stöd när han började skolan än han tidigare behövt. Det räckte inte med en ensam assistent eftersom grundskolan utgör en annan typ av verksamhet som ställer högre krav på eleverna.

Diskriminering genom bristande tillgänglighet

Beslutet från kommunen om tilläggsbelopp inför höstterminen 2016 var försenat och kom först den 4 augusti 2016. Planeringen inför skolstarten hade då redan påbörjats, men varken barn- och ungdomshabiliteringen eller föräldrarna hade varit behjälpliga och samarbetat.

Vid skolstarten fanns det två elevassistenter som skulle ha hand om Conrad. Conrad skulle ha elevassistent hela dagen, schemat var lagt vid skolstarten. Av de tilltänkta stödpersonerna har endast två varit okända för Conrad. Conrad har tillgodosetts med stödmaterial i form av bl.a. Widget och annat bildstöd. Runstycket anställde i maj 2016 en specialpedagog med specialisering avseende autism för att ha rätt stöd när Conrad började skolan. Runstycket byggde om en del av skolan och skapade ett särskilt rum utan ljud där Conrad kunde vara när han inte kunde vara i klassrummet och detta gjordes oaktat att beslut om tilläggsbelopp inte hade meddelats. Allt fanns förberett för Conrad när han kom till skolan. Conrad hade gått i förskoleklass på samma skola. De personer han mötte kände han sedan tidigare. Likaså var lokalerna (slöjdsal, musiksal, matsal, klassrum) bekanta för honom.

Conrad har inte svårt för nya människor och han uppvisade inga tecken på att han skulle vara otrygg när han började årskurs 1. Det har inte behövts särskild förberedelse inför Conrads skolstart. Det har inte förekommit någonting som utgjort skäl för en sådan förberedelse.

Efter det att föräldrarna tagit Conrad ur skolan försökte Runstycket att komma i kontakt med dem, samt med kommunen, eftersom skolplikten inte uppfylldes. Skolan har skickat kallelser hem till familjen. Skolan gjorde olika försök att få Conrad tillbaka till skolan. Men det enda föräldrarna kunde acceptera var att Conrad hade *en* elevassistent och att det var Åse Olsson.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Diskrimineringsombudsmannen

Conrad har diagnosen högfungerande autism vilket utgör en funktionsnedsättning. Han är dock normalbegåvad och har ingen kognitiv funktionsnedsättning. På grund av sin autism har han behov av vuxenstöd och stödinstrument i skolan. Stödbehov föreligger såväl i undervisningssituationer som vid raster och andra fria situationer. Han behöver bland annat stöd i det sociala samspelet med andra barn och hjälp att förstå uppgifter från lärare för att kunna fokusera. Han har dock inte behov av någon annan skolform såsom särskola utan ska gå i grundskolan.

Höstterminen 2011 började Conrad på Runstyckets förskola. Efter en tid upptäcktes att Conrad behövde mer stöd jämfört med andra jämnåriga barn. Runstycket ansökte i december 2013 och maj 2014 om tilläggsbelopp från förskoleförvaltningen. Förskolan beviljades tilläggsbelopp motsvarande kostnaden för barnskötare 25 timmar per vecka. Conrad påvisade en god utveckling under förskoleåren. Stödet i form av resursen Åse Olsson – som under raster avlöstes av Hannes och Kenny – fungerade väl. Resursen utgjorde ett välanpassat stöd för Conrad, även om det inte riktigt täckte att han skulle kunna gå hela dagar.

Under perioden november 2013 – april 2014 utreddes Conrad vid barn- och ungdomspsykiatri i Malmö och efter avslutad utredning remitterades han till barn- och ungdomshabiliteringen som är en del av Region Skåne. Genom habiliteringens försorg inbegreps Conrad i Intensiv beteendeterapeutisk färdighetsträning (IBT) som syftade till att träna bland annat hans kommunikativa och sociala färdigheter. Från hösten 2014 till sommaren 2016 deltog Conrad, Marie Dahl och Åse Olsson i regelbunden IBT-handledning av habiliteringens specialpedagog Inger Cinthio och psykolog Martin Persson.

Höstterminen 2015 flyttade Conrad upp till förskoleklass vid Runestyckets skola. Förskoleklassen delar lokaler och gård med grundskolan. I juni 2015 beviljade grundskoleförvaltningen skolan ett tilläggsbelopp för resursperson för Conrad under läsåret 2015/2016. Skolan beviljades 125 080 kr för förskoleklass och 96 460 kr för fritidshem. I ansökan om tilläggsbelopp angav skolan att huvudman och personal är osäkra på om det kommer att fungera för Conrad att gå i skolans förskoleklass. Skälet uppgavs vara att det är stor skillnad på förskolans och skolans respektive verksamhet och att Runestycket inte är en specialskola. Skolan menade att Conrads funktionsnedsättning innebär att han behöver extra stöd vid ett flertal moment som elev i förskoleklass. Till ansökan fogades ett utvecklingsprogram för Conrad, en pedagogisk kartläggning, intyg från Martin Persson på habiliteringen samt uppgift om planerade insatser för Conrad under läsåret.

Våren 2015 sades Åse Olsson upp utan att vårdnadshavarna fick besked om vem som skulle ersätta henne. Hon fick dock sedan fortsätta som resurs i förskoleklassen. Skolan angav för familjen Dahl att tilläggsbeloppet inte räckte till en heltidsresurs för Conrad, varför Åse Olssons resurstid delades med ett annat barn. Skolan uttryckte samtidigt att den inte kunde ansvara för Conrad under tid när han inte hade resurstöd. Marie och Magnus Dahl behövde därför hämta honom redan kl. 14.30 på eftermiddagarna och vara hemma med honom vid de tillfällen då Åse Olsson var frånvarande på grund av sjukdom eller ledighet. I december 2015 ansökte Runestycket om ytterligare tilläggsbelopp för Conrad med anledning av att han var i behov av

vuxenstöd under hela sin dag på skolan. Ansökan avslogs av grundskoleförvaltningen. Till ansökan fogades bl.a. en utökad pedagogisk utredning där resursen beskrevs som vårdare. Conrad påvisade en fortsatt god utveckling under förskoleklassåret.

I början av mars 2016 var ett möte inplanerat mellan föräldrarna Dahl, personalen på barn- och ungdomshabiliteringen samt personal från skolan. Syftet med mötet var att utvärdera åtgärdsprogrammet som Conrad haft i förskoleklassen för att se om åtgärderna varit ändamålsenliga. I samband med mötet ombads makarna Dahl att underteckna en fullmakt för skolan att låta Conrad utredas av en skolpsykolog. Makarna Dahl ifrågasatte syftet med detta då habiliteringen redan hade en psykolog som utvärderat Conrads utveckling. Skolan förklarade att den hade ett intresse av att utreda Conrads eventuella behov av att gå i särskola eftersom skolan saknar tillräckliga resurser för att han skulle kunna börja i årskurs 1. Vid mötet diskuterades inte heller åtgärdsprogrammet utan skolan presenterade i stället en tydlig redogörelse för att Conrad borde gå i särskola eller autistskola. Helen Widman uppgav att skolan hade rätt att avvisa Conrad för det fall skolan anser sig sakna ekonomiska förutsättningar eller organisatoriska möjligheter att erbjuda honom det stöd han behövde. Inger Cinthio och Martin Persson underströk att Conrad inte har någon utvecklingsstörning och därmed inte kan gå i särskola och att han skulle gynnas av att gå i vanlig skola. Runstycket ifrågasatte habiliteringen och vidhöll att skolan behövde utreda Conrad.

Under mars månad 2016 förekom kontakter mellan makarna Dahl och skolans företrädare vid vilka skolan upprepade att Conrad saknade förutsättningar att börja i grundskolan. Vidare framhöll skolan att den hade rätt att avvisa Conrad för det fall skolan inte skulle beviljas begärt tilläggsbelopp. Med anledning av skolans inställning i dessa frågor anmälde makarna Dahl skolan till Skolinspektionen den 1 april 2016. I beslut den 5 april 2016 upplyste Skolinspektionen skolan om dess skyldighet att ge elever erforderligt stöd samt erinrade om principerna för fristående grundskolors mottagande av elever i relation till deras tilläggsbelopp. Den 4 april 2016 gjorde skolan en orosanmälan till socialförvaltningen. Orsaken för anmälan uppgavs vara oro för

Conrad och hans skolgång. Socialförvaltningen avskrev ärendet efter kontakt med makarna Dahl.

Den 30 mars 2016 ansökte skolan om ett tilläggsbelopp med 1 348 432 kr för Conrad för läsåret 2016/2017. I ansökan angavs att Conrad hade behov av en elevassistent och en specialpedagog, båda på heltid, samt att det fordrades omfattande ombyggnad av dels undervisningsutrymme, dels skolgården. Vidare angavs att om skolan inte skulle få begärda tilläggsbelopp så kunde de inte ha kvar Conrad.

I april 2016 gjorde skolan en pedagogisk kartläggning av Conrad. Den bekräftar att det inte fanns någon oro för att Conrad skulle klara årskurs 1. I mitten av april fick makarna Dahl veta att Åse Olsson hade sagts upp till sommaren 2016.

Mot bakgrund av skolans inställning till Conrads skolgång beslöt familjen Dahl att låta habiliteringen utföra en ny utredning av hans kognitiva förmåga. Syftet med denna utredning var att avgöra huruvida Conrad skulle gå vidare i vanlig skola eller annan skola. Utredningen utfördes av Martin Persson under april och maj 2016 och utmynnade i följande slutsatser: (i) att Conrad är normalbegåvad, (ii) att Conrad påvisar en god utveckling, (iii) att Conrad ska följa grundskolans läroplan, (iv) att Conrad med fördel kan integreras med barn utan autism-diagnos, samt (v) att Conrad är i fortsatt behov av vuxenstöd. Martin Persson presenterade muntligen resultatet för skolan vid ett möte den 24 maj 2016 som socialtjänsten kallat till. Vid det mötet sade företrädare för Runstycket att skolan inte var en autistskola och att hur det skulle gå med Conrad berodde på om den fick tilläggsbelopp. Makarna Dahl fick inget besked om hur stödet för Conrad skulle se ut.

Den 1 juni 2016 skickade Helen Widman ett mejl till makarna Dahl där hon skrev att skolan vidhåller att Conrad ska gå i särskola och att om Runstycket inte får resurser kan de inte ge honom en plats på skolan.

Den 4 augusti 2016 meddelade grundskoleförvaltningen beslut som innebar att man delvis beviljade skolans ansökan om tilläggsbelopp för läsåret 2016/2017. Skolan beviljades totalt 289 380 kr som särskilt stöd till Conrad för att han ska kunna fullgöra sin skolgång. Av beloppet avsåg 199 280 kr grundskola och 90 100 kr fritidshem. Den del av ansökan som avsåg ombyggnation inom- och utomhus avsågs eftersom dessa åtgärder bedömdes ingå i grundbeloppet. Beslutet innebar att skolan beviljades ett högre tilläggsbelopp för Conrad än tidigare år.

Föräldrarna fick under sommaren 2016 inte något besked om Conrad kunde börja i årskurs 1 eller vilket stöd han skulle få. Den 16 augusti 2016, dagen innan Conrad skulle börja i årskurs 1, höll företrädare för skolan, Helen Widman och rektor Karin Gustavsson, ett möte med makarna Dahl. Vid mötet förklarade skolan att tilläggsbeloppet var för lågt för att ge Conrad det stöd som han behövde. Företrädarna för skolan uttryckte även en oro för hur det ska gå för honom då han inte skulle ha tillgång till ett vuxenstöd under hela skoldagen. Makarna Dahl underströk Conrads behov av ett vuxenstöd hela dagen, trygghet genom förberedelser, etablerade rutiner, för honom kända personer och ett begränsat antal omställningar per dag.

Den 17 augusti 2016 började Conrad årskurs 1 vid Runstykets skola.

Vårdnadshavarna visste då inte vem eller vilka som skulle stötta Conrad. Skolan introducerade inte Conrad för någon av de nya stödpersonerna inför första dagen i skolan. Någon överlämning från Åse Olsson till kvarvarande personal på skolan skedde inte. Sex stycken stödpersoner skulle redan från första veckan i skolan turas om att hjälpa Conrad under veckan. Schemat innefattade flera personalbyten per dag vilket ledde till att det saknades kontinuitet för Conrad. Efter skolstarten fick familjen Dahl ett häfte med foto och namn på personal som skulle arbeta med Conrad. Flera av personerna saknade erfarenhet av att arbeta med barn i behov av särskilt stöd och var tidigare okända för Conrad. Conrad har ett oerhört trygghets- och förberedelsebehov. Oavsett om schemat varit tänkt att avse två primära stödpersoner och fem avlösare innebär varje möte och varje byte av stödperson en stressande och problematisk situation för honom. Det framkom vidare under dessa dagar att stödpersonerna inte

hade fått instruktioner om Conrads funktionsnedsättning och behov. De stödinstrument i undervisningen som hade använts i förskoleklassen saknades och Conrad fick inte heller stöd i sociala situationer.

Conrad reagerade mycket negativt under de första fyra dagarna i skolan till följd av det stora antalet personalbyten och bristen på stöd. Han blev mycket orolig, hade ångest, mardrömmar på nätterna och uppvisade repetitiva beteenden och tvångsbeteenden. Makarna Dahl påtalade för skolan att det inte var möjligt för honom att gå i skolan under dessa omständigheter. Marie Dahl berättade för Conrads mentor Madeleine Herentz och Karin Gustavsson att Conrad inte mätte bra.

Den 21 augusti 2016 mejlade makarna Dahl skolan och talade om att Conrad inte mätte bra eftersom han inte fick det stöd i skolan som han behövde. De fick inget svar. Den 23 augusti 2016 beslöt Conrads föräldrar att hålla honom hemma från skolan på grund av hans dåliga mående.

Under perioden augusti 2016 – mars 2017 hade makarna Dahl ett flertal kontakter med skolan där de efterfrågade en förändring av det stöd som erbjudits Conrad under den första veckan i skolan eftersom han blev sjuk av att vara i skolan under dessa förhållanden. En längre ”prövotid” än dessa fyra dagar var inte möjlig med hänsyn till Conrads hälsa. Makarna Dahl bedömde att det med hänsyn till hans hälsa var omöjligt för honom att återvända utan att skolan erbjöd justerade och skäliga stödåtgärder. De poängterade särskilt Conrads behov av trygghet och förberedelse genom bl.a. en gradvis introduktion av nya personer och situationer samt en begränsning av antalet omställningar. De bad om hembesök för att vänja Conrad vid för honom ny personal i en trygg miljö och möten med skolans pedagoger för att få till stånd en ny åtgärdsplan utifrån Conrads aktuella situation och behov. Runstycket underlät att få till stånd ett sådant utredningsarbete med familjen Dahl under Conrads frånvaro från skolan och erbjöd inte justerade och skäliga stödåtgärder som hade möjliggjort för Conrad att komma tillbaka till skolan. Skolan vägrade göra hembesök och vidhöll att föräldrarna

inte skulle vara i skolan tillsammans med Conrad. Skolan har inte erbjudit mindre antal stödpersoner.

Familjen Dahl anmälde skolans agerande till Skolinspektionen, som i beslut den 15 november 2016 förelade skolan att vidta åtgärder för att tillgodose Conrads rätt till särskilt stöd och utbildning. Eftersom föreläggandet inte följdes, fattade Skolinspektionen den 3 mars 2017 beslut om att skolan skulle vidta dessa åtgärder vid vite om 300 000 kr. Skolan har inte vidtagit andra åtgärder än att skicka kallelser till familjen Dahl avseende fullgörande av skolplikt. Vidare har skolan vid två tillfällen gjort en orosanmälan till socialförvaltningen med anledning av oro för Conrad och hans skolgång. Socialförvaltningen beslöt den 18 januari 2017 att avsluta utredningen utan åtgärd.

Mot bakgrund av Runstyckets ovilja att ge Conrad det stöd han behövde för att gå i grundskolan beslöt familjen Dahl att byta skola, vilket också skedde i slutet av vårterminen 2017. Conrad går nu i årskurs två vid en kommunal grundskola, Risebergaskolan, och påvisar där en fin utveckling. Conrad har i den nya skolan ett stödupplägg som till stor del påminner om det som han hade i förskoleklassen vid Runstycket. Vuxenstöd ges under hela dagen av en primär och en avlösande specialresurs. Skolstarten i årskurs 2 föregicks av hembesök, genomgång av skolans stödåtgärder för Conrad och en längre inskolningsperiod under vårterminen 2017 där Marie Dahl medverkade aktivt. Bedömningsstöd har använts för att fastställa Conrads kunskapsnivå och han har klarat samtliga kunskapskrav i årskurs 2.

För en person med autism krävs bl. a. trygghet, lugn, förberedelser inför omställningar, tid för återhämtning och förtydligande av förväntningar. Dessa förutsättningar krävs för att personen ska kunna genomföra uppgifter och delta i social interaktion utan att drabbas av stresspåslag och trötthet. Conrad hade en god utveckling under åren i förskola och i förskoleklass vid Runstycket. Dessa år präglades även av ett gott samarbete mellan skolans personal, Marie och Magnus Dahl och barn- och ungdomshabiliteringen.

Conrad var elev vid Runstycket i sammanlagt fem år. I över tre år har Runstycket, med positivt resultat, utformat och tillhandahållit ett ändamålsenligt särskilt stöd för Conrad. Skolan har även sökt och erhållit tilläggsbelopp för Conrads skolgång, som har grundats på skolans utredningar av Conrads funktionsnedsättning och stödbehov.

Mellan åren 2013 och 2016 genomförde Runstyckets personal pedagogiska utredningar och bedömningar av Conrad. Runstycket tog även del av flera externa utlåtanden avseende Conrad från en logoped som arbetade med honom och förskolans personal, från barn- och ungdomspsykiatri i Skåne samt från habiliteringen. Framförallt Inger Cinthio men även Martin Persson hade under perioden höstterminen 2014 till vårterminen 2016 regelbundna möten om Conrad där skolans personal medverkade. Skolan har även haft möjlighet att kontakta habiliteringen vid funderingar om hans behov.

Marie och Magnus Dahl samarbetade med Runstycket vid utformningen av utvecklingsprogram för Conrad i förskolan och åtgärdsplan i förskoleklass, fram till och med planen som är daterad den 24 november 2015. Habiliteringens personal medverkade vid samverkansmöte angående Conrads särskilda stöd i förskoleklassen vid två tillfällen.

Runstyckets speciallärare, Anna Cesar-Reiderstad, utförde en pedagogisk kartläggning av Conrad i april 2016. Runstycket tog del av resultaten från två kognitiva testningar av Conrad, som båda påvisade dels en begåvning inom normalzonen, dels en ojämn begåvningsprofil och påtagligt stödbehov.

Sammanfattningsvis har Runstycket haft ett gediget underlag och kännedom om Conrads funktionsnedsättning, förmågor och stödbehov. Utifrån ovan beskrivna underlag utformade Runstycket stödet till Conrad och konkreta åtgärdsplaner formulerades och följdes upp. Enligt skolans egna uppgifter till Skolinspektionen och grundskoleförvaltningen har utredningar för att fastställa stödbehovet företagits.

Skolinspektionen har inte riktat ett föreläggande mot Malmö kommun i sina beslut avseende Conrad. Hade Skolinspektionen ansett att kommunen brast i sitt ansvar att tillse att Conrad fullgjorde sin skolplikt skulle även kommunen ha förelagts att vidta en åtgärd. I stället har Skolinspektionens förelägganden enbart riktat sig mot Runstycket. Syftet med besluten – att förmå skolan att vidta åtgärder för att tillgodose Conrads rätt till särskilt stöd och rätt till utbildning vid skolan – framgår tydligt av beslutstexten.

Runstycket har haft ekonomiska och praktiska förutsättningar att vidta åtgärder för att Conrad skulle komma i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning. Skolan har exempelvis tidigare år, med lägre beviljade tilläggsbelopp, tillhandahållit resurspersonen Åse Olsson med ett fint resultat för Conrads utveckling. Undervisningen och det centrala innehållet i förskoleklassens läroplan anknyter till och förbereder elever för ämnesundervisningen och kunskapskraven som sedermera ställs i grundskolan.

Genom att säga upp Åse Olsson har Runstycket rubbat Conrads trygghet vid skolan. Eftersom denna trygghet saknades vid skolstarten i årskurs 1 skulle skolan ha behövt ombesörja en stegvis introduktion till hans nya resurspersoner. Runstycket har vidare inte säkerställt vuxenstöd till Conrad under hela skoldagen. Skolan har inte tillhandahållit en vuxen som Conrad är trygg med, i synnerhet i samband med den för Conrad nya situationen att börja i årskurs 1. Skolan har inte säkerställt att Conrads stödpersoner har erfarenhet och kunskap om autism i allmänhet och hans funktionsnedsättning i synnerhet. Skolan har inte tillhandahållit stöd i undervisningssituationen genom exempelvis bild- och textstöd, upprepade instruktioner och hjälp med att fokusera på pågående uppgift. Skolan har inte heller tillhandahållit vuxenstöd i det sociala samspelet med andra barn.

En fristående grundskola ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i grundskolan. Endast i fall där hemkommunen har beslutat att inte lämna tilläggsbelopp för en elev på grund av betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för

kommunen får en fristående grundskola neka eleven i fråga en plats. I övriga fall föreligger således en skyldighet för en fristående grundskola att tillgodose varje elevs stödbehov oaktat beviljat tilläggsbelopp.

Runstycket har inte i förhållande till Conrad uppfyllt de krav på tillgänglighet som ställs på en utbildningsanordnare.

Runstycket har under närmare ett helt läsår underlåtit att vidta åtgärder för att möjliggöra för Conrad att återvända till skolan. Skolan har haft kännedom om att den inte har tillhandahållit tillräckligt stöd till Conrad med utgångspunkt i hans förmågor och funktionsnedsättning och att den har agerat i strid med skollagens krav. Conrad har varit elev vid Runstyckets förskola och skola i fem år. Han har därigenom etablerat ett betydelsefullt förhållande till klasskamrater och skolmiljön. Familjen Dahl har kunnat förvänta sig att detta förhållande skulle bestå under hela grundskolan.

Runstycket

Runstycket, som företräds av Helen Widman, har bedrivit skol- och förskoleverksamhet i stadsdelen Husie i Malmö sedan 1992. Skolan har sedan dess haft elever med olika diagnoser, inklusive autism. Helen Widman har själv ett barn med autism som genomgått hela sin grundskoleutbildning vid Runstycket.

Runstycket har hela tiden bedömt att Conrad haft ett omfattande stödbehov. Han har en ojämn, mekanisk inlärningsförmåga och omfattande kognitiva brister. Hans funktionsnedsättning är mest påfallande på det sociala planet vilket medförde att han varken i förskolan eller under tiden i förskoleklassen lyckades etablera kontakt med den övriga gruppen eller klassen. Det finns medicinska brister i Conrads sätt att kommunicera. Conrad är normalbegåvad i de flesta avseenden men under genomsnittet i vissa delar, exempelvis vad avser hans språkliga förmåga.

Det finns vissa förhållanden som präglat relationen mellan Runstycket och Conrads föräldrar. *För det första* lät vårdnadshavarna inte skolans skolpsykologer eller

specialpedagog utreda Conrad, vare sig under tiden i förskola, i förskoleklassen eller inför skolstarten. Till sist anställde skolan legitimerade psykologen Måns-Olle Olsson i syfte att själv kunna utreda på vilket sätt skolan kunde bidra till att Conrad skulle kunna komma tillbaka till skolan. Föräldrarna nekade även Måns-Olle Olsson att utföra en sådan utredning. Det bästa för Conrad hade varit om skolan hade fått utreda honom. Syftet med en sådan utredning skulle varit att få underlag för hur det särskilda stödet skulle utformas. Utredningen skulle ha tagit sikte både på Conrads intelligens och på hur pedagogiken skulle utformas. Det fanns ingen anledning att betvivla habiliteringens utredning men skolan hade högre ambitioner och habiliteringens utredning var inte anpassad för skolbarn. Skolan behövde göra ett WISC-test, tidigare hade ett WIPSY-test utförts som är för förskolebarn. Skolans personal fick heller inte tala med Martin Persson. Denne upplyste i stället Runstycket om att all information rörande eleven skulle gå igenom elevens mamma.

Marie Dahl skickade först i januari 2017, när Conrad hållits hemma i nästan fem månader från skolan, Martin Perssons utredning till skolans specialpedagog. Även om skolan hade fått utredningen tidigare så hade det inte varit tillräckligt för att skolan skulle haft möjlighet att bedöma de stödbehov som Conrad har. Skolan försökte genom olika skolpsykologer få till stånd en egen utredning av Conrads stödbehov men dessa försök omöjliggjordes av vårdnadshavarna.

Bristen på underlag gällande Conrads förutsättningar skapade stor osäkerhet när det gällde förberedelserna för hans skolgång och svårigheter att söka särskilt stöd från kommunen. Vårdnadshavarna har i detta inte samarbetat med skolan för sitt barns bästa.

För det andra har vårdnadshavarna haft en ständigt varierande hållning till Conrads behov av särskilt stöd. Ena stunden har föräldrarna varit av uppfattningen att han är normalbegåvad och lätt autistisk, en bedömning som sammanfaller med den utredning som gjorts av barn- och ungdomshabiliteringen. I nästa stund har de i stället företrätt

uppfattningen att Conrad haft ett vida större stödbehov, som de samtidigt påstått att Runstycket inte har tillgodosett.

För det tredje har vårdnadshavarna sedan våren 2016 burit mikrofoner vid möten med skolans personal och i smyg avlyssnat personalen. Detta har de gjort i samråd med eller eventuellt i samarbete med TV4, i avsikt att försöka provocera personalen att säga saker som skulle framställa skolan i dålig dager. Detta har medfört att personalen inte kunnat kommunicera med föräldrarna om Conrads skolgång. Inte heller detta förhållande har medverkat till ett gott och förtroendefullt samarbete kring Conrad.

Kommunen beviljade Conrad särskilt stöd motsvarande 25 timmar per vecka. Därutöver tillsköt Runstycket ytterligare fem timmar per vecka, eftersom hans stödbehov bedömdes vara större än vad han beviljats av kommunen. Skolan har inte sagt till familjen Dahl att tilläggsbeloppet inte räckte till en heltidsresurs för Conrad.

Föräldrarna har inte varit tvungna att hämta Conrad redan kl. 14.30 p.g.a. bristande resurstöd eller vara hemma med honom när Åse Olsson var frånvarande p.g.a. sjukdom eller ledighet. Föräldrarna bestämde själva och framlade önskemål om när Conrad skulle lämnas och hämtas. Föräldrarna valde att hålla Conrad hemma när Åse Olsson var sjuk eller ledig, detta trots att skolan ordnat en ersättare för henne.

Skolans personal kände ständigt oro för Conrads säkerhet, men denna oro var generell och inte enbart kopplad till hans resurstöd. Exempelvis kan nämnas ett tillfälle under de första dagarna i årskurs 1 när Conrads elevassistent blev tilltalad av ett annat barn och därvid vände sig för ett kort ögonblick mot detta barn, vilket resulterade i att Conrad under detta ögonblick förde in en sax i munnen. Elevassistenten hann dock ingripa innan någon skada uppstod. Det fanns också många delar i den fysiska miljön på skolan som bedömdes som farliga för Conrad, t.ex. trappor. Conrad kunde inte gå i trappor så länge han var elev på Runstycket, vilket innebar att varje trappa var en risk för att han skulle kunna skada sig. Det var för övrigt en omständighet som motiverade ansökan om ombyggnadsmedel för en tryggare miljö för Conrad. Conrad hade även

stora svårigheter med vardagliga och praktiska saker. Han behövde assistans för att äta, klä på sig utekläder och genomföra toalettbesök. På en vanlig grundskola blev hans svårigheter med vardagliga ting mycket stigmatiserande för honom, vilket bidrog till utanförskap och frustration.

Conrad hade under den tid han var elev på Runstycket stundtals mycket svårt att ingå i en större grupp. Han klarade ofta inte av den miljö som fanns i förskoleklassen. När han blev frustrerad kunde han hejdlöst börja skrika rakt ut och slå mot sina kamrater, sin elevassistent eller annan personal. Skolans personal valde vid sådana tillfällen att ta Conrad från klassrummet för enskild undervisning.

Våren 2016 diskuterade vårdnadshavarna och skolans personal Conrads förutsättningar att gå i en vanlig grundskola. Runstycket ville anlita en skolpsykolog för närmare utredning. Skolan tilläts dock inte att utreda Conrads behov och fick inte heller kontakta barn- och ungdomshabiliteringen. Martin Persson gjorde uttryckligen klart att han inte jobbade mot skolor och att han heller inte hade någon erfarenhet av det. Skolan fick heller inte skriftligen ta del av den utredning som han hade genomfört. När skolan frågade Martin Persson om det var möjligt att kontakta honom för ytterligare detaljer kring utredningen fick man svaret att allt skulle gå via Conrads mamma. En skolpsykolog är unik i den meningen att hen jobbar utifrån skolan och de behov som en elev har i olika skolsituationer. Skolpsykologen arbetar nära och handleder skolans pedagoger och annan personal. Skolpsykologens bedömningar är viktiga underlag för att förbereda och genomföra undervisningen i det enskilda fallet.

Med hänsyn till att Conrad skulle börja i grundskolan och till att föräldrarna vägrade låta skolan kartlägga Conrads stödbehov, gjorde Runstycket en orosanmälan till socialtjänsten och lämnade även i det sammanhanget en upplysning om att en fristående skola inte behöver ta emot eller ge fortsatt utbildning åt en elev om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för eleven. Detta framgår också av Skolinspektionens beslut.

Åse Olsson fick redan den 9 april 2015 besked av skolledningen att skolan inte planerade att hon skulle följa med som elevassistent åt Conrad även i skolan. Hon skulle ha lämnat den tjänsten innan förskoleklass, men tjänsten förlängdes p.g.a. olika personalhändelser först en termin och sedan skolarbetet ut. Den 1 april 2016 blev Åse Olsson informerad om att hennes tidsbegränsade anställning inte skulle förlängas efter den 10 juni 2016. Det fanns flera skäl för skolledningens bedömning. Dels behövde Conrad undervisas av behörig lärare, dels hade Åse Olsson tidigare mått väldigt dåligt när hon följt andra barn upp i grundskolan. Åse Olsson höll sig för sig själv och kommunicerade inte med skolans övriga personal. Hon hade en privat relation till föräldrarna Dahl och deltog i mötet med habiliteringen avseende Conrad utan att rapportera om detta till skolan. Pedagogernas uppfattning var att Åse Olsson hindrade Conrad från att utvecklas eftersom hon fungerade mer som vårdare än som elevassistent. Dessutom förmedlade hon till vårdnadshavarna en bild av Conrads prestationer i skolan som var överdrivet positiv. Den ständiga uppmärksamhet som krävdes i Conrads fall gjorde det helt uteslutet att använda en och samma elevassistent under hela skolveckan.

Stöduppbygget på den kommunala skolan där Conrad nu går synes stämma väl överens med det stöd som Runstycket organiserade för Conrad i anslutning till skolstarten i årskurs 1. Två huvudsakliga resurspersoner/elevassistenter och specialpedagog avsågs vara det huvudsakliga stödet för Conrad under årskurs 1 på Runstycket.

Runstycket har såväl i förskolan som i förskoleklassen tillhandahållit ett ändamålsenligt stöd för Conrad.

Runstycket har genomfört en rad pedagogiska utredningar av Conrad. Runstycket fick även del av intyg gällande funktionsnedsättning som underlag för ansökningar om särskilt stöd för honom. Men när steget från förskoleklass till den egentliga skolan skulle tas kände skolan stor osäkerhet över Conrads möjligheter. Den 14 mars 2016 genomförde skolan ett möte med habiliteringen i Malmö. Skolans huvudman, rektor, skolsköterska, dåvarande och blivande klassföreståndare deltog. Martin Persson

redogjorde då muntligen för att Conrad hade funktionsnedsättningen högfungerande autism och att han behövde en vuxen vid sin sida. Detta var inte obekant för skolan, men någon närmare vägledning för hur skolsituationen skulle ordnas gavs inte.

På nämnda möte kom även frågan om autistskola/autistgrupp upp. Martin Persson uppgav att habiliteringen var öppna för den möjligheten, men förklarade samtidigt att föräldrarna var emot detta. Runstyckets huvudman redogjorde, på fråga från Marie Dahl, för att fristående skolor inte är tvungna att bereda utbildning för elever med behov av särskilt stöd om elevernas hemkommun inte ger bidrag.

När det gäller övergången från förskoleklass till årskurs 1 är det flera förhållanden som ändras för en elev. För det första blir skolgången mer krävande intellektuellt och socialt. Det är vidare fler personer kring barnen då de har särskilda lärare för i stort sett samtliga ämnen. Därtill byter eleverna klassrum för de olika ämnena, vilket skapar mer stök och nya situationer.

Runstycket har inte sagt att det var omöjligt för Conrad att gå i en vanlig grundskola. Däremot är det skolans uppfattning att det med stor sannolikhet varit det bästa för honom med en autismskola/autismgrupp. Skolans skyldighet att undersöka dessa förutsättningar är ett tydligt krav i skollagen.

Runstycket har i sina möten med föräldrarna och även med habiliteringen fört diskussioner om vilken skolform som skulle passa Conrad bäst. Även föräldrarna har från tid till annan sagt sig vara öppna för en annan skolform om det inte skulle fungera på Runstycket. Skolan har dock inte motat bort Conrad genom uttalanden om att han borde gå i särskola. Habiliteringen sade att Conrad hade förmåga att delta i grundskoleutbildningen och detta rättade sig skolan efter. Efter det möte som hölls den 24 maj 2016 var det bestämt att Conrad skulle gå i grundskola och det var även därför skolan anställde en specialpedagog.

I avsaknad av närmare underlag för ansökan om tilläggsbelopp till Malmö kommun fick skolan sammanställa detta på egen hand. Vid den osäkerhet skolan kände när det gällde Conrads närmare behov av särskilt stöd gjordes en omfattande ansökan som egentligen motsvarade de resurser som skulle ha funnits vid en autismskola/autismgrupp. Malmö kommun fattade inte beslut om tilläggsbelopp förrän den 4 augusti 2016, vilket var synnerligen kort tid före skolstart.

Skolan förberedde dock under en längre tid det stöd som Conrad skulle erbjudas vid skolstart. Utöver resursperson/elevassistent under hela skoldagen ställdes även specialpedagogen Linda Malmberg till hans förfogande. Hon skulle arbeta både mot Conrad och mot de resurspersoner/elevassistenter som skulle arbeta med honom. Därtill förbereddes ett särskilt klassrum för Conrad. Detta inrättades på bottenplanen i skolan på grund av Conrads svårigheter att gå i trappor. Klassrummet för årskurs 1 var beläget ett halvplan upp och krävde, till skillnad från förskoleklassen, passage genom trappor. Ett omfattande bildstöd togs fram och även bilder på personal som Conrad skulle möta på skolan. Efter mötet med föräldrarna den 16 augusti 2016 gick rektor även runt med dem för att visa var Conrad skulle sitta, var han skulle hänga sina kläder, m.m.

Rekryteringen av specialpedagogen innebar inte att skolans elevassistenter skulle försvinna. De sades upp för omorganisationen och nya elevassistenter anställdes därefter. Åse Olsson hade redan flera år tidigare i förskolan fått besked om att hon inte skulle följa med upp i skolan. Hon saknade dessutom kompetens gällande undervisning och autism. Planeringen var att Johan Stömne och Felicia Ahlin skulle vara Conrads elevassistenter. De två veckoscheman som åberopas till stöd för att Conrad skulle ha sex stödpersoner på Runstycket är van- eller misstolkade. Johan Stömne och Felicia Ahlin hade ansvaret.

Johan Stömne valdes särskilt av det skälet att han hade följt och haft kontakt med Conrad under ett år i fritidshemmet. Därtill skulle Linda Malmgren stötta Conrad under skolgången. I syfte att skapa lugn och struktur var avsikten att hon tillsammans

med Conrad på måndag morgnar skulle gå igenom dagen och veckan. Linda Malmgren skulle även avsluta dagen tillsammans med Conrad och stödja honom vid lektion under torsdagar. Linda Malmgren var alltså inte någon resursperson utan specialpedagog, som Runstycket förutsätter även är inkopplad för Conrad i den nuvarande skolan. Utöver klassläraren och en extra resurslärare skulle Conrad hela skoltiden åtföljas av en elevassistent, helt avsedd för honom.

Johan Stömne och Felicia Ahlin behövde ha möjlighet till lunch, rast och planeringstid. Därför togs ytterligare två personer in, Caroline Kallerbark och Albin, för att lösa av. Caroline Kallerbark var kopplad till klassen som fritidspedagog och var i klassen under hela veckan, dvs. även då Johan Stömne eller Felicia Ahlin hade ansvaret för Conrad. Det var alltså inte fråga om någon ny person som kom in i klassen utan en känd person som befanns sig där kontinuerligt. Albin arbetade normalt i fritidshemmet och fanns alltid ute på rasterna.

På fredagar kom (och skulle ha kommit om Conrad gått kvar på skolan) Lisa in i klassen under lunchen för att klassföreståndaren, Madeleine Herentz, skulle få (och skulle ha haft) möjlighet att äta tillsammans med Conrad. Lisa var således inte avsedd att fungera som avlösning för Conrad. Linda Hultén, Runstyckets skolsköterska, skulle på tisdagar ha haft en pedagogisk måltid med Conrad. Linda Hultén var inte heller någon resursperson/elevassistent.

De resurspersoner som schemalades för Conrad var, med undantag för Felicia Ahlin och Caroline Kallerbark, välkända för honom. I flera fall överlappade resurspersoner och pedagoger varandra i schemat på så sätt att de samtidigt fanns i Conrads närhet. De scheman som togs fram var preliminära. Skolan och vårdnadshavarna var överens om att stödupplägget skulle följas upp två veckor efter skolstart när det fanns möjlighet att värdera hur upplägget fungerat för Conrad.

Under de fyra dagar som Conrad var i skolan är personalen vid skolan eniga om att det fungerade bra, ungefär som det varit under året i förskoleklassen. Conrad har inte mått

sämre under dessa dagar jämfört med hur han mådde när han gick i förskoleklass. Conrad verkade positiv och nyfiken, men de svårigheter som han hade kopplade till sin funktionsnedsättning fanns alltså kvar. Marie Dahl framförde inte vid något tillfälle någon kritik eller oro till personalen under de dagar Conrad gick i årskurs 1 på Runstycket.

Skolinspektionen har i beslut den 15 november 2016 förelagt skolan att vidta åtgärder samt den 3 mars 2017 förelagt skolan vid vite att vidta vissa åtgärder. Runstycket uppfattade Skolinspektionens beslut i första hand som en oro över att Conrad undervisades i hemmet. Fristående skolor som Runstycket saknar, till skillnad från kommunala skolor, tvångsmedel för upprätthållande av skolplikt. Det ligger i sakens natur att Skolinspektionen var införstådd med detta förhållande. Runstycket uppfattade att vitesbeslutet också var avsett att sätta press på Malmö kommun att agera.

Runstycket försökte på alla vis få Conrad tillbaka till skolan. Skolan och/eller dess personal har inte försökt förmå Conrad att byta skola. Hemundervisning är en möjlighet då en elev under en längre tid haft frånvaro p.g.a. sjukdom eller skada. Runstycket har under hela hösten 2016 och till dess makarna Dahl valde att skriva in Conrad vid den nya skolan under 2017 arbetat utifrån ambitionen att Conrad skulle komma tillbaka till skolan. Skolan värdjade på alla sätt till vårdnadshavarna att ta Conrad tillbaka till skolan. Detta skedde både skriftligen och muntligen.

Skolan och makarna Dahl har haft svårt att kommunicera. Hur Runstycket än agerade var makarna Dahl fortsatt missnöjda. Skolan gav alltid efter, vilket t.ex. innebar att utvecklingssamtal genomfördes trots att Conrad inte varit i skolan på månader och ingen kunde veta något om hans utveckling.

Det är Runstyckets bestämda uppfattning att föräldrarnas avsikt aldrig varit att få tillstånd en fungerande skolgång för sin son.

BEVISNINGEN I MÅLET

DO har som muntlig bevisning åberopat förhör under sanningsförsäkran med Conrads föräldrar Marie Dahl och Magnus Dahl, sakkunnigförhör med barnläkaren Björn Kadesjö samt vittnesförhör med barnskötaren Åse Olsson, specialpedagogen Inger Cinthio, psykologen Martin Persson, rektorn Peter Hansson, specialpedagogen Jennie Petersson, beslutsfattaren vid Skolinspektionen Joakim Öberg, handläggaren vid Skolinspektionen Johanna Olsson och fritidspedagogen Caroline Kallerbark. DO har vidare åberopat delar av en ljudinspelning från mötet den 16 augusti 2016.

Runstycket har som muntlig bevisning åberopat vittnesförhör med förskolechefen Pia Schultz, handläggaren vid Skolinspektionen Johanna Olsson, förskollärarna Karin Fehland och Ingela Filling, läraren Madeleine Herentz, specialpedagogen Linda Malmgren, skolsköterskan Linda Hultén, elevassistenten Felicia Ahlin, rektorn Karin Gustavsson, psykologen Måns-Olle Olsson och försteläraren Maria Staafgård. Runstycket har vidare åberopat ljudinspelningar från mötena den 24 maj 2016 och den 16 augusti 2016.

Parterna har åberopat omfattande skriftlig bevisning.

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Aktuella bestämmelser i diskrimineringslagen

DO har som grund för varför Runstycket ska betala ersättning till Conrad, Marie och Magnus Dahl åberopat dels reglerna om direkt diskriminering i diskrimineringslagen (DL), dels reglerna om diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Med direkt diskriminering avses att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning,

sexuell läggning eller ålder (1 kap. 4 § 1 DL).

Med diskriminering i form av bristande tillgänglighet avses att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna,
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt
- andra omständigheter av betydelse (1 kap. 4 § 3 DL).

I lagen finns också en bestämmelse om bevisbörda. Om den som anser sig ha blivit diskriminerad visar omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon har blivit diskriminerad, är det svaranden som ska visa att diskriminering inte har förekommit (6 kap. 3 § DL). Bestämmelsen innebär att det är den som påstår diskriminering (käranden) som ska bevisa att det har förekommit ett missgynnande i förhållande till ett jämförbart objekt. Om käranden uppfyllt detta går bevisbördan över till svaranden som har att visa omständigheter som ger stöd för att missgynnandet helt och hållet haft andra orsaker än diskrimineringsgrunden.

Den som bryter mot diskrimineringsförbudet enligt diskrimineringslagen ska betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär. När ersättningen bestäms ska särskilt syftet att motverka överträdelser av lagen beaktas (5 kap. 1 § första stycket DL).

Frågan om diskriminering i form av direkt diskriminering

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det föreligger en långvarig konflikt mellan Runstycket och Conrads föräldrar, vilket både makarna Dahl och skolans personal har berättat om. Denna konflikt har i vart fall pågått sedan början av vårterminen 2016 och förefaller ha eskalerat under nästan ett års tid fram till dess att Conrad bytte skola.

Parternas beskrivningar av hur skolledning, skolpersonal och makarna Dahl betedde sig mot varandra under denna tidsperiod skiljer sig åt betydligt. Både skolan och föräldrarna har genomgående framställt sig själva som samarbetsvilliga och beskrivit respektive motpart som avvisande.

Magnus och Marie Dahl har uppgett att de kände sig maktlösa inför skolan och att skolan arbetade aktivt för att få bort Conrad. Föräldrarna har också berättat att de upplevde ett otrevligt bemötande från skolans ledning.

Skolans personal har å andra sidan uppgett att de, efter ett antal närmare beskrivna incidenter under olika möten och sammanträffanden med makarna Dahl, var rädda för makarna Dahl och kände obehag inför att träffa dem.

Konflikten mellan skolan och föräldrarna saknar visserligen direkt betydelse för om Conrad och hans föräldrar har utsatts för diskriminering eller inte, men de kontakter som har varit mellan makarna Dahl och skolan måste ses i ljuset av denna. Tingsrätten vill här påpeka att det inte finns någonting i målet som tyder på att skolans personal i sina kontakter med Conrad har betett sig annat än korrekt. Personalen som har hörts i målet har beskrivit en liten pojke som de har tyckt mycket om. Varken Magnus eller Marie Dahl har uppgett att personalen på något sätt skulle ha varit otrevliga mot Conrad.

DO har gjort gällande att skolan på grund av Conrads funktionsnedsättning har försökt få familjen Dahl att byta skola genom att dels ifrågasätta Conrads lämplighet för ordinarie skolgång, dels skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Conrad och ge honom erforderligt stöd.

Har Runstycket försökt få familjen Dahl att byta skola genom att ifrågasätta Conrads lämplighet för ordinarie skolgång?

Utgångspunkten för utbildning ska vara barnets bästa (1 kap. 10 § skollagen [2010:800]). Vårdnadshavare ska kontinuerligt informeras om barnets utveckling och

som huvudregel krävs ett medgivande från vårdnadshavarna för att en elev ska tas emot i grundsärskolan (3 kap. 3 § och 7 kap. 5 § skollagen). Det framstår därför som naturligt att en skola som anser att en annan skolform vore bäst för barnet meddelar föräldrarna detta. Att skolan lyfter en sådan fråga kan inte anses diskriminerande i sig.

Det har i målet framkommit olika uppgifter om vad som sades på mötet den 14 mars 2016. Makarna Dahl, Martin Persson och Inger Cinthio har berättat att Karin Gustavsson och Helen Widman tog upp frågan om huruvida Conrad borde gå i särskola eller autistskola istället för på Runstycket. Makarna Dahl har också uppgett att de motsatte sig sär- och autistskola. Martin Persson och Inger Cinthio har berättat att de på mötet informerade om att de inte ansåg att särskola var aktuellt eftersom Conrad inte hade någon utvecklingsstörning och att det inte skulle vara fördelaktigt för honom att gå i en liten grupp. Karin Gustavsson har uppgett att frågan om autistgrupp diskuterades, men inte särskola. Ingela Filling, Madeleine Herentz och Linda Hultén har berättat att de inte hörde Karin Gustavsson prata om särskola. Av Martin Perssons besöksanteckning från mötet framgår dock att skolan under hela mötet framhöll att de var oroliga för Conrads utveckling om han skulle börja i vanlig klass och att skolan avsåg kontakta socialtjänsten om föräldrarna inte tänkte om gällande skolplacering. Tingsrätten anser därför att det är utrett att företrädare för skolan vid mötet den 14 mars 2016 uppgav att Conrad eventuellt borde gå i särskola eller autistskola och att föräldrarna, Martin Persson och Inger Cinthio motsatte sig detta.

Skolan hade före mötet den 14 mars 2016 informerats om resultatet av den utredning som utförts av barn- och ungdomspsykiatri under år 2013 och 2014, som visade att Conrad var normalbegåvad och hade högfungerande autism. Det fanns därmed inget medicinskt underlag som visade att Conrad inte skulle kunna gå i ordinarie grundskola. Av Martin Perssons uppgifter framgår dock att ett barn som inledningsvis går i en sådan skola kan behöva byta skolform när barnet blir äldre, exempelvis därför att andra barn utvecklar sin sociala förmåga snabbare. Det kan av den anledningen inte anses obefogat att Runstycket, efter att skolans personal uttryckt oro över Conrads

stödbehov, tog upp frågan om Conrad kunde fortsätta i ordinarie grundskola eller inte med makarna Dahl.

Mot bakgrund av den information som fanns tillgänglig för Runstycket vid mötet den 14 mars 2016 saknas anledning att anta annat än att det vid det tillfället var Conrads bästa som var avgörande för skolans förhållningssätt och agerande. Frågan är då om det efter mötet den 14 mars 2016 tillkommit sådan ytterligare information att Runstycket genom att vidhålla denna uppfattning gentemot föräldrarna fram till skolstarten kan anses ha diskriminerat Conrad, Marie och Magnus Dahl. Det ska i detta sammanhang påpekas att även ett agerande som baseras på välvilja kan utgöra diskriminering (se rättsfallet NJA 2014 s. 499 II).

Av ljudinspelningen från nätverksmötet den 24 maj 2016 framgår att Martin Persson informerade om att Conrad, enligt den utredning som genomfördes efter mötet den 14 mars 2016, var normalbegåvad. Det framgår också att Inger Cinthio återigen framförde att hon inte ansåg att Conrad annat än i speciella situationer borde sitta i ett enskilt rum och att han hade glädje och nytta av att vara tillsammans med de andra barnen i klassen. Trots detta uppgav Helen Widman i ett mejl till Marie Dahl den 1 juni 2016 att skolans bedömning var att Conrad borde beredas plats i särskola eller autistklass. Enligt Karin Gustavssons minnesanteckningar från mötet den 16 augusti 2016 tog skolan vid det tillfället återigen upp att skolan kände en oro för att Conrad inte skulle få den hjälp och det stöd han behöver i ”en vanlig skola”.

En förutsättning för att ett barn ska få gå i särskola är att barnet har en utvecklingsstörning (11 kap. 2 § skollagen). Enligt Martin Perssons utredning, som presenterades vid nätverksmötet den 24 maj 2016, var Conrad normalbegåvad och med den utredningen som utgångspunkt kan skolan inte anses haft fog för sitt påstående om att Conrad borde gå i särskola. Skolan har också sedan nätverksmötet varit medveten om att barnhabiliteringen inte ansåg att autistklass skulle främja Conrads utveckling. Därtill kom att föräldrarna ville att Conrad skulle gå i ordinarie grundskola. Det framstår därför som anmärkningsvärt att Helen Widman i sitt mejl den 1 juni 2016

informerade Marie Dahl om att skolans bedömning fortfarande var att Conrad borde beredas plats i särskola eller autistklass.

Linda Hultén har såvitt avser Martin Perssons utredning berättat att hon inte hade förtroende för Martin Persson. Den utredning som han hade gjort var inte vad de hade förväntat sig. Han hade gjort ett WIPSY-test, vilket är avsett för barn i förskoleåldern, och anpassat deltester efter Conrad, vilket strider mot de regler som gäller för genomförandet av ett sådant test. Hon har vidare uppgett att psykologtester är vanliga på Runstycket och att hon ansåg att en sådan utredning var nödvändig för att kunna ge Conrad adekvat stöd. Under våren och sommaren 2016 samtyckte makarna Dahl inte till att en skolpsykolog skulle få utreda Conrad. Ur skolans synpunkt förelåg därför fortfarande osäkerhet kring Conrads möjligheter att fungera i skolan. Tingsrätten anser att skolan haft fortsatt godtagbara skäl att ifrågasätta vilken skolform som var optimal för Conrad. Tingsrätten finner därför att DO inte har visat att det föreligger omständigheter som ger anledning att anta att direkt diskriminering har förekommit såvitt avser skolans ifrågasättande av Conrads lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning.

Har Runstycket genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Conrad och ge honom erforderligt stöd försökt få familjen Dahl att byta skola?
Under perioden mars till augusti 2016 meddelade Runstycket upprepade gånger föräldrarna att skolans möjlighet att ta emot och ge Conrad adekvat stöd berodde på huruvida skolan fick det begärda tilläggsbeloppet från grundskoleförvaltningen. Detta framfördes både vid nätverksmötet i maj och på mötet innan skolstart i augusti, vilket framgår av ljudinspelningarna från respektive möte. Helen Widman påtalade även detta i mejl till Marie Dahl den 15 mars 2016 och den 1 juni 2016. Av det förstnämnda meddelandet framgår också att Helen Widman uttalat detta vid mötet den 14 mars 2016.

En friskola kan endast neka en elev plats om elevens hemkommun har nekat tilläggsbelopp för att betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår

för *kommunen* (10 kap. 35 och 39 §§ skollagen). Att sådana svårigheter uppstår för *skolan* ger alltså inte skolan rätt att neka eleven plats. Skolan måste, i vart fall från och med Skolinspektionens beslut den 5 april 2016, ha varit medveten om att skolans påståenden i denna del var felaktiga. Det framstår därför som anmärkningsvärt att skolan även därefter återkommande framfört detta till föräldrarna.

Samtidigt som skolan påstod sig ha rätt att neka Conrad plats vidtog skolan åtgärder för att ge Conrad stöd utan att berätta detta för makarna Dahl. Specialpedagogen Linda Malmgren anställdes till exempel den 25 maj 2016 – dagen efter nätverksmötet. Såvitt har framgått i målet meddelade dock skolan inte föräldrarna detta förrän vid mötet den 16 augusti 2016, dvs. dagen före skolstart. Skolan byggde även om ett rum till Conrad för att han skulle kunna sitta i lugn och ro, men inte heller detta informerades föräldrarna om. Det har i målet inte framgått exakt när Felicia Ahlin anställdes som elevassistent, men det måste i vart fall ha varit innan den 16 augusti 2016 eftersom hon var med på ett uppstartsmöte före skolstarten. Föräldrarna informerades dock inte om att Felicia Ahlin skulle ta över efter Åse Olsson. Vidare dröjde det nästan två veckor från det att grundskoleförvaltningen beslutade om tilläggsbeloppet till dess att skolan höll möte med föräldrarna.

Det ovan beskrivna agerandet från skolans sida har skapat en osäkerhet och ett obehag för familjen, vilket Magnus och Marie Dahl har berättat om. Det har fram till dagen före skolstart varit oklart för föräldrarna om Conrad skulle få en skolplats eller inte och hur hans stöd skulle utformas om han började på Runstycket. Skolan hade förhållandevis enkelt kunnat reducera denna osäkerhet, till exempel genom att löpande informera föräldrarna om vidtagna stödåtgärder. Mot bakgrund av att Conrad på grund av sin funktionsnedsättning har ett stort behov av förberedelse borde skolan ha varit särskilt angelägen om att inte försätta honom i en sådan situation. Att skolan inte har agerat för att underlätta situationen talar starkt för att syftet med osäkerheten var att försöka få föräldrarna att välja en annan skola alternativt skolform. Det föreligger därmed anledning att anta att Conrad, Marie och Magnus Dahl har utsatts för direkt diskriminering på denna grund. Det ankommer då på Runstycket att visa att skolans

agerande inte har haft något samband med Conrads funktionsnedsättning utan haft helt andra orsaker. Även om konflikten mellan skolan och föräldrarna kan ha spelat in i skolans förhållningssätt och agerande står det klart att hela situationen bottenar i frågan om kommunen tillhandahållit skolan tillräckliga resurser med anledning av de merkostnader som Conrads funktionsnedsättning medförde. Mot den bakgrunden har Runstycket inte visat att skolans agerande helt saknat samband med Conrads funktionsnedsättning. Runstycket har alltså gjort sig skyldigt till diskriminering.

DO får visst bifall till sin talan

Tingsrätten finner sammanfattningsvis att skolans ifrågasättande av Conrads lämplighet för ordinarie grundskoleutbildning inte har utgjort diskriminering. Runstycket har dock genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Conrad och ge honom erforderligt stöd inför skolstarten i årskurs 1 utsatt Conrad, Marie och Magnus Dahl för diskriminering.

Har Runstycket gjort sig skyldigt till diskriminering i form av bristande tillgänglighet?

Conrad har inte varit i skolan under i princip hela årskurs 1, med undantag för fyra dagar vid höstterminens start. Därefter har föräldrarna hållit honom hemma från skolan. Enligt DO beror detta på att Runstycket har underlåtit att vidta skäligen åtgärder för tillgänglighet för att ge Conrad det stöd han behöver på grund av sin funktionsnedsättning och att skolan därmed inte försatt honom i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning.

Skäliga tillgänglighetsåtgärder

En central fråga när det gäller diskrimineringsformen bristande tillgänglighet är vilka åtgärder som kan krävas för att eliminera eller reducera verkningarna av en funktionsnedsättning, dvs. vad som ligger i begreppet skäliga tillgänglighetsåtgärder. I de flesta fall handlar det om enkla åtgärder för tillgänglighet, men avgörande är omständigheterna i det enskilda fallet. I den utsträckning det finns regler om tillgänglighet bör dessa vara starkt vägledande också för bedömningen av vilka

åtgärder som kan komma i fråga i olika situationer. Vid skälighetsbedömningen ska även verksamhetsutövarens ekonomiska och praktiska förutsättningar beaktas, liksom varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde.

En annan omständighet av betydelse för bedömningen av vilka åtgärder som är skäligen är möjligheterna att förutse behovet och planera åtgärder. Att den verksamhetsansvarige inte har getts möjlighet att planera vilka åtgärder för tillgänglighet som kan vara lämpliga i olika fall kan påverka bedömningen av om denne underlåtit att vidta en skäligen åtgärd för att främja tillgänglighet för någon med en viss funktionsnedsättning. En underlåtelse att vidta åtgärder kan bestå både i att inga åtgärder vidtas alls eller att en åtgärd har vidtagits som inte är tillräcklig för att försätta en person med en funktionsnedsättning i en jämförbar situation som en person utan en sådan funktionsnedsättning. I situationer där det finns olika handlingsalternativ som ger liknande resultat för tillgängligheten har den verksamhetsansvarige rätt att välja alternativ (prop. 2013/14:198 s. 64ff.).

I skollagen finns bestämmelser om rätt till särskilt stöd för elever som är i behov av det. Av 3 kap. 6-12 §§ skollagen följer att för en elev i grundskolan ska särskilt stöd ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolan ska utreda vilka behov av särskilt stöd en elev har och hur behovet av stöd ska tillgodoses. Ett åtgärdsprogram ska upprättas där bl.a. detta dokumenteras. Dessa bestämmelser ska, vad gäller frågan om skäligen tillgänglighetsåtgärder på utbildningsområdet, vara starkt vägledande när det gäller att avgöra vilken anpassningsåtgärd som kan komma i fråga i ett särskilt fall (prop. 2013/14:198 s. 79f.). Reglerna kring särskilt stöd ger en relativt långtgående rätt till olika typer av stöd, vilket påverkar bedömningen av vilka åtgärder som kan anses skäligen för att göra utbildningen tillgänglig.

Har Runstycket vidtagit skäligen tillgänglighetsåtgärder?

Den centrala frågan i målet är om Runstycket har vidtagit sådana åtgärder för tillgänglighet att Conrad genom anpassningarna har försatts i en jämförbar situation med en elev som inte har hans funktionsnedsättning.

DO har gjort gällande att det förelegat brister dels i fråga om skolans förberedelser inför Conrads skolstart, dels vid själva skolstarten och som fortlöpt under den tid som Conrad varit inskriven som elev vid Runstycket. Bristerna har enligt DO bestått i att skolan inte vidtagit inskolningsåtgärder eller adekvata förberedelseåtgärder, att stödet varit sammansatt av flertal individer vilket inneburit för många byten för att Conrad skulle klara av en skoldag, att stödpersonerna varit okända personer som saknat kompetens alternativt erfarenhet för att utgöra stöd och trygghet för Conrad, att skolan inte har erbjudit stöd under hela skoldagen samt att skolan inte har erbjudit erforderligt stödmaterial.

Av Björn Kadesjös uppgifter framgår att för barn med autism är förberedelse, förutsägbarhet och trygghet avgörande. Av utredningen i målet framgår att detta även gäller för Conrad.

Stödet för Conrad har presenterats för föräldrarna dagen före skolstart. Skolan har uppgett att man avvaktade beslutet om tilläggsbelopp innan man bestämde hur stödet till Conrad skulle utformas. Mot bakgrund av det behov av förberedelser och förutsägbarhet som Conrad behöver kan det ifrågasättas om Runstyckets agerande i den delen lever upp till kraven på tillgänglighet. Tingsrätten har funnit att Runstycket utsatt familjen Dahl för diskriminering genom att skapa osäkerhet kring Conrads fortsatta skolgång på Runstycket och stödet till honom. En del i det är, som framgår ovan, just att skolan valt att avvakta in i det sista med att informera föräldrarna om åtgärder som har vidtagits.

Det kan dock konstateras att skolan i sig inte var någon ny miljö för Conrad. Han hade gått där i förskoleklass och det är en liten skola. Han kände till skolgården, matsalen och klassrummet och hade även träffat flera av personerna på skolan tidigare. Han skulle fortsätta att gå tillsammans med sina kamrater från förskoleklassen. Conrads mentor, Madeleine Herentz, hade varit i förskoleklassen en gång i veckan och Johan Stömne, som skulle vara en av hans elevassistenter, kände han sedan tidigare liksom skolsköterskan Linda Hultén. Behovet av rena inskolningsåtgärder torde därmed inte ha varit så stort jämfört med när Conrad började på Risebergaskolan där allt var helt okänt för honom.

Enligt Karin Gustavsson skulle Conrad ha stöd av en elevassistent under hela skoldagen, vilket även framgår av klassschemat för Conrad, dock med byten för raster och lunchpaus. Felicia Ahlin, som också skulle vara elevassistent till Conrad, har förklarat att hon fick information om Conrad och hans behov på skolans uppstartsday. Skolan hade anställt Linda Malmberg, specialpedagog med inriktning mot autism, och hon har berättat att hon hade stödmaterial med sig från sin förra anställning och att skolan hade tillgång till ett digitalt bildstödsprogram. Hon skulle även stödja och handleda bl.a. Conrads elevassistenter.

Med detta sagt kan det konstateras att det fanns en planering för Conrads vistelse i skolan och att skolan har vidtagit åtgärder för att se till så att Conrad skulle kunna gå i skolan som andra elever, även om det finns skäl att ifrågasätta tidsperspektivet när det gäller att förbereda Conrad för hans skolstart. Tingsrätten går nu över till att pröva frågan om skolans åtgärder har varit tillräckliga.

Tanken var att stödet till Conrad skulle utvärderas efter två veckor. Men eftersom Conrad bara var i skolan i fyra dagar kom man aldrig så långt. Det gör att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning skolans åtgärder har varit tillräckliga för att försätta Conrad i en jämförbar situation med elever utan hans funktionsnedsättning.

DO har gjort gällande att anledningen till att Conrad togs ur skolan var att han mådde så dåligt av att vara där på grund av att han inte fick det stöd han behövde. Marie och Magnus Dahl har beskrivit att Conrad reagerade kraftigt de första dagarna i skolan, att han gav uttryck för stor oro och ångest och mådde så dåligt att han inte kunde fortsätta i skolan. Deras uppgifter motsägs av vad Madeleine Herentz, Linda Malmberg och Felicia Ahlin har uppgett. De har samstämmigt berättat om en glad, pigg och nyfiken Conrad under dessa dagar i skolan, att han var glad när han kom till skolan och när han gick hem. Ingen av dem har sett något repetitivt beteende hos Conrad under dagarna i skolan. Enligt Madeleine Herentz fick Conrad bra kontakt med Johan Stömne och Felicia Ahlin, vilket Felicia Ahlin har bekräftat. Hon har berättat att Conrad var kärleksfull och kramade henne. Linda Malmberg har berättat att hon träffade Marie Dahl när hon lämnade Conrad i hans klassrum på måndagen och att hon då presenterade sig och sa något om att hon hoppades att de skulle kunna ha ett gott samarbete, vilket Marie Dahl bekräftade. Madeleine Herentz har berättat att hon samma dag, vilket var Conrads sista dag i skolan, fick ett mejl från Marie Dahl där hon förklarade att hon skulle hämta Conrad tidigare dagen därpå eftersom de skulle till habiliteringen. Madeleine Herentz har vidare uppgett att Marie Dahl inte framfört någon kritik mot skolan till henne eller sagt att Conrad inte mådde bra. De har alla tre gett uttryck för att de blev mycket förvånade när Conrad inte kom tillbaka till skolan.

Uppgifterna går alltså isär. Det finns inte skäl att sätta den enes uppgifter framför någon annans, särskilt mot bakgrund av den konflikt som fanns mellan skolan och föräldrarna. Det är därmed inte visat att Conrad mådde så dåligt av att vara i skolan att det av den anledningen var befogat att ta honom ur skolan på det sätt som skedde. Inte heller fanns det anledning för skolan att genast ändra de stödåtgärder som satts in. Det innebär i sin tur att det inte är visat att de åtgärder som skolan vidtog var bristfälliga i förhållande till Conrad och hans möjligheter att gå i skolan och att det var på grund av att skolan underlåtit att vidta skäligen tillgänglighetsåtgärder som han inte kunde gå i skolan.

Då det inte är visat att skolans åtgärder vid skolstarten var bristfälliga går det inte heller att säga att skolans förhållningssätt under tiden fram till dess att Conrad bytte skola – att vidhålla de åtgärder och det stöd man hade planerat för Conrad och som inte hade kunnat prövas fullt ut – innebär att han då utsatts för diskriminering i form av bristande tillgänglighet. Att Skolinspektionen haft synpunkter på skolans agerande är en annan sak; syftet med Skolinspektionens beslut är att se till så att eleven kommer tillbaka till skolan. Enligt Joakim Öberg gör inte Skolinspektionen bedömningen att en skola har gjort tillräckligt för att få tillbaka en elev till skolan om inte de vidtagna åtgärderna rent faktiskt leder till att eleven kommer tillbaka till skolan. Att Runstycket av den anledningen haft att vidta åtgärder saknar mot bakgrund av tingsrättens bedömning ovan betydelse för frågan om bristande tillgänglighet.

DO:s talan i denna del ogillas

Detta innebär att tingsrätten inte finner att Runstycket har gjort sig skyldigt till diskriminering i form av bristande tillgänglighet. DO:s talan i denna del ska därmed ogillas.

Frågan om den skyddade personkretsen

Den som enligt lagtexten skyddas av förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet är en person som har en funktionsnedsättning, dvs. i det här fallet Conrad. DO har gjort gällande att även Conrads föräldrar tillhör den skyddade personkretsen. Eftersom tingsrätten förklarat att diskriminering i form av bristande tillgänglighet inte har förekommit saknas det i och för sig anledning att ta ställning till frågan om Marie och Magnus Dahl omfattas av den skyddade personkretsen vid denna form av diskriminering. Tingsrätten finner likväl skäl att uttala sig i frågan.

DO har till grund för sin ståndpunkt anfört följande. Diskrimineringslagstiftningen måste utgöra ett ändamålsenligt skydd. Principen om likabehandling ska inte tolkas restriktivt och rätten till rättsmedel ska finnas tillgänglig även för föräldrarna. EU-domstolen har i Coleman-målet (mål C-303/06) kodifierat principen om att reglerna om likabehandling inte ska tolkas restriktivt. Ett ändamålsenligt skydd mot

diskriminering måste även omfatta dem som har anknytning till personer med funktionsnedsättning. Det framgår också av Europadomstolens avgörande *Affaire Belli och Arquier-Martinez ./. Schweiz* (mål nr 65550/13). Marie och Magnus Dahl har även direkt missgynnats genom att de varit tvungna att hemundervisa Conrad vilket medfört att de fått avstå från att arbeta, vilket strider mot deras rätt till förvärvsarbete och rätt till familjeliv.

I den departementspromemoria (Ds 2010:20) som föregick regeringens proposition *Bristande tillgänglighet som en form av diskriminering* (prop. 2013/14:198) föreslogs att inte bara den som själv har en funktionsnedsättning utan även i vart fall föräldrar med huvudsakligt omhändertagandeansvar för barn med funktionsnedsättning skulle kunna åberopa bestämmelsen om de utsätts för missgynnande effekter av bristande tillgänglighet. I promemorian hänvisades till att EU-domstolen slagit fast att även den som utan att själv ha någon funktionsnedsättning på visst sätt har en nära anknytning till någon som har det är skyddad av diskrimineringsförbudet i arbetslivsdirektivet (direktiv 2000/78/EG). Genom domen i Coleman-målet hade domstolen slagit fast att förbudet mot direkt diskriminering i arbetslivet omfattar missgynnanden inte bara av personer som själva har en funktionsnedsättning utan även personer som missgynnas på grund av att deras barn, vars omvårdnad de huvudsakligen är ansvariga för, har en funktionsnedsättning. I promemorian konstaterades att det dåvarande diskrimineringsförbudet i form av bristande tillgänglighet i arbetslivet och på högskoleområdet implicit var kopplat till förbudet mot direkt diskriminering och att begreppet ”samband med funktionshinder” skulle ha samma betydelse oavsett diskrimineringsform.

I propositionen uttalade emellertid regeringen att den som skyddas av den nya diskrimineringsformen är den som själv har en funktionsnedsättning och att det saknades behov av att även låta andra omfattas av bestämmelsen, t.ex. en förälder till ett barn med funktionsnedsättning. Vidare anfördes att de förbud mot diskriminering som gäller i övrigt på varje samhällsområde fick anses i tillräcklig utsträckning tillgodose det skyddsvärda intresset för denna grupp att inte utsättas för ooberättigad

särbehandling (prop. 2013/14:198 s. 62). I kommentaren till diskrimineringslagen anges, med hänvisning till Coleman-målet, att regeringens uttalande kan ifrågasättas med tanke på EU-domstolens dynamiska tolkning av skyddet mot diskriminering som har samband med funktionsnedsättning (Fransson och Stüber, Diskrimineringslagen. En kommentar, Zeteo, kommentaren till 1 kap. 4 § DL).

Diskrimineringsformen bristande tillgänglighet grundas på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som är en del av EU:s rättsordning. Det innebär att de svenska bestämmelserna ska tolkas i ljuset av EU-rätten.

Förbudet mot direkt diskriminering omfattar, förutom den som själv kan åberopa en diskrimineringsgrund, även närstående till den som drabbas. Förbudet mot direkt diskriminering är formulerat så att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation om missgynnandet har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. I Coleman-målet var det mamman till ett barn med funktionsnedsättning som utsattes för *direkt diskriminering* på grund av barnets funktionsnedsättning.

Bestämmelsen om diskriminering i form av bristande tillgänglighet är uppbyggd så att det handlar om effekter av att skäligen åtgärder inte har vidtagits i ett enskilt fall, vilket missgynnar en person med viss funktionsnedsättning. Något direkt orsakssamband mellan diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning och den bristande tillgängligheten krävs inte. Det man ska konstatera är att den bristande tillgängligheten medför att en person missgynnas genom att åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits (Fransson och Stüber, Diskrimineringslagen. En kommentar, Zeteo, kommentaren till 1 kap. 4 § under rubriken *Vad är bristande tillgänglighet?*). I förarbetena uttalas att förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet är självständigt och inte ska kopplas till förbuden mot direkt eller indirekt diskriminering (prop. 2013/14:198 s. 59).

När regeringen gjorde sitt uttalande i propositionen var den medveten om EU-domstolens ställningstagande i Coleman-målet. Det ska också betonas att förbudet mot diskriminering genom bristande tillgänglighet inte är kopplat till förbudet mot direkt diskriminering. Enligt tingsrättens mening finns det inte tillräckliga skäl att frångå lagtexten och förarbetsuttalandet utan lagstiftarens intentioner bör få genomslag. Det innebär att Marie och Magnus Dahl inte ingår i den skyddade personkretsen när det gäller diskriminering i form av bristande tillgänglighet.

Diskrimineringsersättningen

Tingsrätten har kommit fram till att Runstycket har utsatt Conrad, Marie och Magnus Dahl för direkt diskriminering genom att skapa osäkerhet kring skolans möjligheter att ta emot Conrad och ge honom erforderligt stöd. För det ska Runstycket betala diskrimineringsersättning.

Diskrimineringsersättningen ska bestämmas så att den utgör en rimlig kompensation till den drabbade – utifrån allvaret i överträdelsen – och dessutom bidrar till att på ett effektivt sätt motverka förekomsten av diskriminering i samhället. Ersättningen rymmer alltså två komponenter; upprättelseersättning och preventionspåslag. När det gäller att bestämma en rimlig kompensation för det lidande som kränkningen fört med sig (upprättelseersättning) ska ledning hämtas från den allmänna skadeståndsrätten. Preventionspåslaget, som har karaktär av ett slags straff, ska som utgångspunkt vara lika stort som upprättelseersättningen. När flera personer har diskriminerats genom samma handlande bör preventionspåslagen bestämmas så att summan av dessa står i proportion till överträdelsen. Det innebär att de som har diskriminerats i ett och samma sammanhang får lägre ersättning ju fler de är, men det är en konsekvens av att det rör sig om ett straffskadestånd (se rättsfallet NJA 2014 s. 499 I).

Vad gäller den kränkning som familjen Dahl har utsatts för ska beaktas att denna pågått under en viss tid. Även syftet med skolans agerande ska vägas in. Kränkningen har bestått i den osäkerhet och oro familjen känt inför vad som skulle hända när

Conrad skulle börja första klass. Den har dock inte påverkat Conrads möjligheter att gå i förskoleklass.

Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att ersättningen som Runstycket ska betala som upprättelse för den kränkning som var och en av Marie, Magnus och Conrad Dahl har utsatts för ska bestämmas till 15 000 kr. Eftersom det är flera som kränkts genom samma agerande kan preventionspåslaget inte, för att vara proportionerligt, motsvara upprättelseersättningen för var och en av dem. Summan av preventionspåslagen kan skäligen uppskattas till 15 000 kr. Det innebär att den ersättning som Runstycket ska betala till var och en av Marie, Magnus och Conrad Dahl ska bestämmas till 20 000 kr.

Rättegångskostnader

Målet har bestått av två delar. Det har varit fråga om dels huruvida Conrad och hans föräldrar har utsatts för direkt diskriminering, dels huruvida de har utsatts för diskriminering i form av bristande tillgänglighet. DO har haft framgång i den del som gäller direkt diskriminering, dock inte helt vad gäller yrkat belopp. Runstycket har vunnit i övriga delar. Det innebär att DO ska ersätta Runstycket för viss del av deras rättegångskostnader. Ersättningen bör enligt tingsrättens mening motsvara två tredjedelar av begärd ersättning, som framstår som skälig.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR 02)

Sista dagen för överklagande är den 9 december 2019. Överklagandet ges in till tingsrätten men prövas av Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Karin Mårtensson Telde

Knut Norrman

Maria Anvin

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.